

РЕШЕНИЕ

№ 130

гр. Благоевград, 12.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД, ВТОРИ ВЪЗЗИВЕН
ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесет и седми
февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Надя Узунова

Членове: Гюлфие Яхова
Милена Каменова

при участието на секретаря А.стасия Фотева
като разгледа докладваното от Гюлфие Яхова Въззивно гражданско дело №
20231200501271 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по делото е образувано по въззивна жалба, подадена от
Б. О. С., ЕГН *****, с адрес гр. С., ул. Г.Г.*, чрез адв. А. Б., против
Решение № 900180/05.09.2023 г., постановено по гр. дело № 1424/2019г. по
описа на Районен съд С..

Във въззивната жалба се сочи, че първоинстанционното решение е
неправилно, необосновано, постановено при допуснати съществени
нарушения на материалния и процесуалния закон. Конкретно се сочи, че
съдът е кредитирал само част от доказателствата по делото, други не е
обсъждал изобщо. В подкрепа на ответната теза са показанията на
разпитаните свидетели, както и събраните писмени доказателства. В
противовес на това е заключението на вещото лице, което е оспорено от
ответната стрА.. Освен това по отношение на точния час на настъпване на
смъртта са налице противоречиви доказателства, като заключението е
базирано на това смъртта да е настъпила в 11:30 часа, а не около 17 часа.

Прави се искане атакуваното решение да бъде отменено и предявеният
иск отхвърлен. Претендират се разноски.

От въззиваемия О. Ф. С. е постъпил писмен отговор по жалбата, чрез
процесуален представител. Соци се, че обжалваното решение е правилно и
законосъобразно, за което се излагат подробни доводи.

Прави се искане за потвърждаване на обжалвания акт. Претендират се
разноски. В срок стрА.та представя писмена защита.

Третото лице помагач, чрез назначения си особен представител, представя писмено становище по жалбата.

Въззивната инстанция констатира следното:

Районен съд - С. е сезиран с иск по чл. 43, ал. 1, б. „а“ ЗН, предявени от ищеца О. Ф. С. срещу ответниците Б. О. С. и А. И. У., с който е направено искане да се признае за установено, че нотариално завещание № 1, том I, рег. № 324, дел № 1 от 2017г., съставено на 22.02.2017г. на нотариус Д.Г. е унищожено като съставено от лице, което не е било способно да завещава. Направено е искане за отмяна на нотариален акт за дарение на процесния недвижим имот, издадено в полза на ответницата А. У.. В условията на евентуалност е предявен иск по чл. 30, ал. 1 ЗН – възстановяване на запазена част чрез намаляване на завещателно разпореждане.

Районният съд е уважил конститутивния иск по чл. 43, ал. 1, б. „а“ ЗН, приемайки че към момента на подписване на завещателното разпореждане завещателят Ф. С. не е бил в състояние да завещава. В тази насока е кредитирал изцяло заключението на вещото лице и не е дал вяра на свидетелските показания. С решението е отменил и издадения нотариален акт за дарение.

Пред първата инстанция са ангажирани писмени и гласни доказателства, назначена е съдебно - психиатрична експертиза, от които се установява следното от фактическа стрА.:

По делото не е спорно, че Ф. С., починал на 22.02.2017г., е баща на ищеца О. С., съпруг на ответницата Б. С. и дядо на ответницата А. У. / дете на дъщеря му Н. С./.

Не е спорно, че приживе Ф. М. С. е бил собственик на недвижим имот, представляващ УПИ XIII-152, кв. 15, по плА. на с. Д., общ. С. с площ от 408 кв. м., който имот е завещал в деня на смъртта си на своята съпруга Б. О. С. с нотариално завещание № 1, том 1, рег. № 324, дел № 1 от 22.02.2017г. на нотариус Д.Г.. Видно от представени по делото нотариални актове след завещанието имотът е дарен на ответницата А. И. У. на 14.06.2018г. На 11.05.2020г. последната отново дарява имота на своята баба Б. О. С., след което последната на 15.05.2020г. продава имота на третото лице помагач - М. М. У..

Спорен по делото е въпросът дали към момента на извършване на завещателното разпореждане завещателят Ф. С. е бил способен да завещава.

Видно от представена медицинска документация от дълги години /повече от десет/ Ф. С. е страдал от заболяване – хронична лимфоцитна левкемия, за което е провеждал лечение, както в България, така и в чужбина, вкл. е провеждал множество курсове химиотерапии.

Ф. С. е починал на 22.02.2017г. В акта за смърт е посочен час на смъртта 11:30 часа. В съобщението за смърт е посочено, че смъртта е настъпила в 11:30 часа, в резултат на заболяването левкемия, като смъртта е констатирана от лекуващия лекар /личния лекар/ д-р К..

Според свидетелите лицето е починало около 17 часа.

Документите, изготвени при нотариуса във връзка със завещанието – платежно нареждане за извършеното завещание, с наредител Д.Г. и справка за завещателя са направени съответно в 10:52 часа и 10:22 часа.

По делото е представена информация от ЦСМП, в която е посочено, че медицински екип е посетил Ф. М. С. на 22.02.2017г. в 16:40 часа, поставена е работна диагноза „левкемия“ и пациентът след прегледа е оставен на място. Съставен е ФСМП, в който посочено, е пациентът е посетен в 16:40 часа и е оставен на място.

Пред районния съд е изслушан запис на лицето подало сигнала до тел. 112 /Ю. Б./, която е посочила „човекът е много зле, от обяд нито говори, нито яде, мъчи се нещо да каже“. По искане на страните лицето е призовано в качеството на свидетел, но пред първата инстанция не е намерено. Въззивната инстанция е допуснала отново лицето до разпит, но такъв не е проведен, тъй като жалбоподателят не е внесъл определения от съда депозит.

За състоянието на завещателя към момента на съставяне и подписване на нотариалното завещание са ангажирани гласни доказателства.

В качеството на свидетели са разпитани Н.Д. и Н.Г..

Св. Г. посочва, че познава Б. и Ф. от дълги години, тъй като са съседи и приятели. Ф. много години бил болен от рак, правили му операция, доста години поживял, но накрая вече капнал. Помолил свидетелката да отиде с тях до нотариуса, за да дари парцела на Б.. Свидетелката отишла с тях до нотариуса. Ф. бил в пълно съзнание, сам се движел. Казал, че иска да дари къщата на внучка си С.. Всичко си написал сам. Нотариусът прочел написаното и Ф. казал, че е съгласен. При нотариуса отишли с такси около 10 часа, стояли около час и половина, два. По-късно през деня, около 17 часа, Ф. починал.

Св. Д., внук на ответницата Б. С. и брат на ответницата А. У., посочва, че дядо му е бил болен от рак. За него се грижили баба му Б. и майка му Н.. Физически не бил много добре, но психически си бил наред. Искал да дари имота на А., но първо го дал на баба му. Към пет часа следобед починал в ръцете на свидетеля. Бърза помощ не е идвала. Свидетелят се прибрал от училище и видял как дядо му и други хора се качат в таксито и отиват при нотариус.

По делото е назначена СПЕ, изготвена от вещо лице - психиатър. Според заключението на вещото лице Ф. С. е бил в увредено психическо състояние един до два часа преди смъртта му, не е бил ориентиран за време, място и хора, не е бил способен да разсъждава нормално, да изрази устно и писмено волята си пред нотариус, да изрази и продиктува пред нотариуса и свидетелите своята действителна воля, не е разбирал смисъла и значението на акта, който извършва и това, дали желае да извърши завещателно разпореждане по своя воля. Посочил е, че лицето преди и към момент на смъртта си е търпял болки и страдания, приемал е обезболяващи, които са действали върху психиката му.

В о.с.з. вещото лице е дало подробни обяснения. Посочило е, че има специалност Психиатрия, но работи от десет години в неврология. Самите

медикаменти, които е приемал починалият, нямат директен ефект върху психиката му. Според експерта хроничният ход на заболяването са основната причина лицето да е било във влошено и тежко общо състояние и това е причината да не е бил в нормално състояние на съзнание, което му пречи да изразява волята си и да разбира свойството и значението на това, което върши, не е бил адекватен. При наличие на такова хронично заболяване и данни, че смъртта е настъпила няколко часа по - късно според експерта лицето е било в тежко увредено общо и психическо състояние. Вещото лице посочва, че не би променило заключението си, ако лицето е починало в 11:30 или в 17:00 часа.

Ответната стрА. е оспорила заключението на вещото лице. С въззивната жалба е направено искане за допускане на комплексна експертиза, което искане е уважено от настоящата съдебна инстанция. Но отново поради бездействието на жалбоподателя – невнасяне на депозит, делото е приключило при наличния доказателствен материал, за което стрА.та е предупредена с определението за насрочване на делото.

Въз основа на така установеното от фактическа стрА. въззивната инстанция прави следните правни изводи:

Съгласно разпоредбата на чл. 43, ал. 1, б. „а“ ЗН завещателното разпореждане е унищожаемо, когато е направено от лице, което по време на съставянето му не е било способно да завещава. Ищецът О. С. твърди, че по време на съставяне и подписване на нотариалното завещание баща му Ф. С., починал по-късно същият ден, поради заболяването си – Хронична левкоцитна левкемия / датиращо от повече от 10 години/ не е разбирал свойството и значението на постъпките си и не е действал разумно.

Не са спорни обстоятелства, че на 22.02.2017г. е извършено завещателно разпореждане пред нотариус, с което Ф. С. е завещал на своята съпруга процесния недвижим имот. Не е спорно и това, че по-късно същият ден завещателят е починал в резултат на дългогодишното си боледуване - Хронична левкоцитна левкемия. Спорен е въпросът дали към момента на разпореждането завещателят е бил способен да завещава.

Дали едно лице, което е навършило пълнолетие и не е поставено под запрещение е способно да действа разумно и да разбира смисъла на това което върши е конкретен фактически въпрос, който се разрешава с оглед събраните по делото доказателства.

В тази насока пред районния съд по искане на стрА.та, чиято е доказателствената тежест да установи неспособността на лицето да завещава, е назначена СПЕ, изготвена от вещо лице психиатър, чието категорично заключение е, че завещателят е бил в увредено психическо състояние един до два часа преди смъртта му, не е бил ориентиран за време, място и хора, не е бил способен да разсъждава нормално, да изрази устно и писмено волята си пред нотариус, да изрази и продиктува пред нотариуса и свидетелите своята действителна воля, не е разбирал смисъла и значението на акта, който извършва и това, дали желае да извърши завещателно разпореждане по своя воля.

В о.с.з. експертът е уточнил, че дори и лицето да е починало към 17 часа, изводите не биха били различни. Според експерта хроничният ход на заболяването са основната причина лицето да е било във влошено и тежко общо състояние и това е причината да не е бил в нормално състояние на съзнание, което му пречи да изразява волята си и да разбира свойството и значението на това, което върши, т.е не е бил адекватен.

Съдът кредитира изцяло заключението на вещото лице и не споделя доводите развити във въззивната жалба в обратна насока.

За оборване изводите на експерта жалбоподателят е направил искане за назначаване на комплексна експертиза /изпълнима от вещо лице психиатър и вещо лице невролог/, което искане е уважено, но поради бездействието на стрА.та такова заключение не е изготвено.

Вещото лице психиатър, което е изготвило заключението пред районния съд, притежава специални познания, с които съдът не разполага, и неговият категоричен извод е, че лицето към момента на подписване на завещанието не е разбирало смисъла на това, което върши, като се има предвид заболяването му с дълга давност и това, че е починал в деня на подписване на завещанието. Във въззивната жалба е посочено, че заключението не следва да се възприема, тъй като вещото лице е дало заключение за състоянието на завещателя един до два часа преди смъртта му, а по делото се установило, че лицето е починало към 17 часа.

В представения по делото Акт за смърт е отразено, че лицето е починало в 11 часа и 30 минути. Посоченият документ е официален свидетелстващ документ, който се ползва с обвързваща материална доказателствена сила относно отразените в него обстоятелства. Документът не е оспорен в предвидените срокове по ГПК /в срока за отговор по чл. 131 ГПК, доколкото е представен с искова молба/, а оспорване е направено много по - късно /при назначаване на експертизата/. Дори и обаче да се приеме за доказано, че смъртта е настъпила около 17 часа на 22.02.2017г. /което е и вероятният час с оглед на остА.лите писмени доказателства, доколкото за оборване на официален свидетелстващ документ свидетелски показания са недопустими/ това не променя обстоятелството, че към момента на подписване на завещанието – около 10 -11 часа същият ден завещателят не е бил способен да завещава.

В подкрепа на заключението на вещото лице са и данните от изслушания запис от тел. 112, в който лицето Ю. Б. посочва, че лицето от обяд /непосредствено след завръщането си от нотариуса/ е много зле, не говори, мъчи се да каже нещо. Посоченото лице по искане на жалбоподателя е допуснато до разпит в качеството на свидетел, но отново поради бездействие /невнасяне на депозит/ и заявеното, че не се поддържа това искане свидетелят не е разпитан.

С оглед на изложеното по-горе съдът намира, че към момента на изготвяне на завещателното разпореждане завещателят не е бил способен да завещава. Този извод се прави и въз основа на това, че в случая се касае за едно тежко продължително заболяване, причинило смъртта, което неминуемо

се е отразило на способността лицето да волеобразува, да съзнава акта, който извършва и последиците от него. Не така биха стояли нещата, ако смъртта е настъпила внезапно /например причинена от инфаркт, инсулт или поради инцидент/, какъвто настоящият случай не е.

Този извод не се разколебава от показанията на свидетелите, разпитани пред районния съд, които посочват, че лицето е било адекватно в деня на подписване на завещанието. Съдът не кредитира показанията на свидетелите в тази им част поради няколко съображения.

На първо място е това, че свидетелите са заинтересовани от изхода на делото. Св. Г. е приятелка на покойния Ф. и ответницата Б. С., освен това е била свидетел пред нотариуса, подписвайки нотариалното завещание. Св. Д. е внук на ответницата Б. С. и брат на ответницата А. У., поради което е пряко заинтересован от изхода на делото.

На следващо място свидетелите не притежават специални знания /по делото липсват такива данни/, въз основа на които да могат да преценят дали едно лице е способно да завещава. Все пак следва да се има предвид, че Ф. С. не е страдал от психическо заболяване и за лица, които не са специалисти би било по-трудно или дори невъзможно да преценят психическото му състояние няколко часа преди смъртта му.

На трето място в показанията на свидетелите има и известни неточности, които също са индиция за това да не бъдат кредитирани изцяло. Така св. Г. посочва, че волята на Ф. била да дари къщата на внучка си, след което се поправя и казва, че всъщност волята му е била първо да завещае имота на съпругата си. Св. Д. посочва, че е видял как дядо му отива с такси при нотариус, като не е ясно как е станало това при положение, че е бил на училище до към два - три часа, а отиването при нотариуса е станало около десет часа. Твърди, че дядо му е починал в ръцете му и бърза помощ не е идвала. По делото обаче са налични писмени данни, че екип на ЦСМП е посетил лицето непосредствено преди неговата кончина.

Наличната медицински документация по делото не доказва какво е било състоянието на завещателя в деня на смъртта му, или непосредствено преди това, доколкото се отнася за периода преди 2016г.

С оглед на изложеното по-горе съдът намира, че предявеният иск за унищожаване на завещателно разпореждане е основателен и правилно е уважен от районния съд.

С обжалваното решение по искане на ищеца съдът е отменил нотариалния акт за дарение на недвижим имот, по силата на който ответницата Б. С. е дарила завещания имот на внучка си А. У.. В мотивите на обжалвания акт е прието, че като последици от уважаване на иска за унищожаваност на завещанието следва да бъде отменен и нотариалният акт за дарение.

В посочената част съдебното решение е недопустимо.

Съгласно Тълкувателно решение № 3/2012 г. на ОСГК на отмяна по реда на чл. 537, ал. 2 ГПК подлежат само констативни нотариални актове, с

които се удостоверява право на собственост върху недвижим имот, не и тези удостоверяващи сделки, с които се прехвърля, изменя или прекратява вещно право върху недвижим имот. Поради това нотариалния акт за дарение не подлежи на отмяна в това производство. Ето защо в тази част съдебният акт е недопустим и подлежи на обезсилване, а производство по делото на прекратяване.

В остА.лата част решението е правилно и следва да се потвърди.

С оглед изхода на спора ще следва жалбоподателката Б. С. да заплати на въззиваемия О. С. сторените по делото разноски в размер на общо 1600 лв., включващи адвокатско възнаграждение и заплатено възнаграждение за особения представител на третото лице помагач.

Водим от изложеното и на основание чл. 271, ал. 1 ГПК, съдът

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА Решение № 900180/05.09.2023 г., постановено по гр. д. № 1424/2019 г. по описа на Районен съд С. в частта, с която е отменен нотариален акт за дарение на недвижим имот № 80, том I, рег. № 1446, дело № 76/14.06.2018г. на нотариус Д.Г., с район на действие Районен съд С., вписан в регистъра на Националната камера под номер 498 и **ПРЕКРАТЯВА** производството по делото в тази част.

ПОТВЪРЖДАВА решението в остА.лата му част.

ОСЪЖДА Б. О. С., ЕГН *****, с адрес гр. С., ул. Г.Г.*, да заплати на О. Ф. С., ЕГН ***** с адрес: гр. С., ул. Г.Г.* сторените за въззвивната инстанция разноски в размер на 1600 лв. (хиляда и шестстотин лева).

Решението е постановено с участието на трето лице помагач М. М. У..

Решението може да се обжалва пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____